

Универзитет уметности у Београду
Факултет ликовних уметности
Париска 16, Београд

Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта
и писаног рада

***Волумен интеракције, фигуративно обликовање као вид мапирања социјалних
односа – инсталација у простору***

кандидаткиње Дуње Трутин

Комисија изабрана на 485. седници Наставно-уметничког-научног Већа, Факултета
ликовних уметности 2. фебруара 2024. радила је у саставу:

1. Мр Мрђан Бајић, члан САНУ, пензионисан као ред. проф. ФЛУ Београд
2. Др ум. Радош Антонијевић, ред. проф. ФЛУ Београд – ментор
3. Др ум. Оливера Палић Карајанковић, ред. проф. ФЛУ Београд
4. Др Јелена Тодоровић, ред. проф. ФЛУ Београд
5. Марко Лађушић, ред. проф. ФПУ у Београду

Биографија кандидаткиње:

Дуња Трутин, рођена 1991.године завршила је основне студије вајарства 2013. године на Факултету ликовних уметности у Београду и мастер студије 2015. године у класи професора Мрђана Бајића и Радоша Антонијевића.

Од 2014. до 2019. године организовала радионице и изложбе студената и младих уметника у оквиру пројекта Интервенције у Културном центру Магацин. Радилa је у својству сарадника на теоријско-уметничким пројектима Настајање и нестајање града (2015. и 2016. године), Град и границе (2016. и 2017. године) и Микрокосмос града (2018. године) у организацији проф. др Јелене Тодоровић одржаних на програму мастер студија на Факултету ликовних уметности. Аутор је и реализатор семинара за младе уметнике Уметник у контексту који је одржан 2020/2021. године у сарадњи са Факултетом ликовних уметности и Центром за ликовно образовање Шуматовачка.

Добитница друге награде Ниш арт фондације за 2016. годину, прве награде Grisia Youth фестивала у Ровињу 2017. године и награде за уметника до 35 година старости на Летњем салону скулптуре у Павиљону Цвијета Зузорић 2019. године. Едукацијом у области ликовне уметности бави се од 2016. године – радила је као предавач у Васпитно образовном систему Креативно перо и Центру за ликовно образовање Шуматовачка. Од 2021. године запослена као асистент на вајарском одсеку Факултета ликовних уметности.

Избор излагачких активности:

- Самостална изложба Обликовање односа, Легат Милорада Бате Михаиловића, Културни центар Панчево, 2015
- Самостална изложба Упоредни простори, Галерија Дома омладине Београда, 2016
- Самостална изложба Познати шум, Галерија Дома културе Студентски град, 2019
- Изложба Transformation of image, фестивал Трансформ 2016, Музеј савремене умјетности у Загребу, 2016
- Између приватног и јавног, Галерија Куће легата, 2015
- Grisia Youth festival, Ровињ, 2017

- Belgrade-Munich, Галерија ФЛУ, 2013
- Младост 2016, Галерија Србија у Нишу и Кућа легата у Београду, 2016
- Летњи салон скулптуре, Павиљон Цвијета Зузорић, 2019
- Атлас честица, годишња изложба секције проширених медија, Павиљон Цвијета Зузорић, 2020
- Интервенције 1-15, Културни центар Магацин, 2014-2019

Дела у колекцијама и пројекти за јавни простор:

- Скулптура Дијадички однос у колекцији Ниш арт фондације, 2016
- Простор разговора 9, скулптура у јавном простору, колекција Шуматовачке, 2019

Анализа докторског уметничког пројекта

Писани део рада докторског уметничког пројекта кандидаткиње Дуње Трутин под називом “Волумен интеракције; фигуративно обликовање као вид мапирања социјалних односа – инсталација у простору” садржи 127 страница, 5 главних делова и 98 репродукција . Главни делови писаног рада су:

1. Друштвене структуре као предмет интердисциплинарног истраживања и симболички простор
2. Физички и симболички простор
3. Волумен интеракције – од дијаграма до студије случаја
4. Топологија групе
5. Закључак: читање дела у интердисциплинарном контексту

Остали део писаног рада до укупног броја страница односи се на списак репродукција, индекс имена, списак коришћене литературе, на биографију и неопходне изјаве аутора.

Пројекат *Волумен интеракције* бави се испитивањем симболичког потенцијала дводимензионалног и тродимензионалног простора у представљању и тумачењу

социјалних релација. Основни циљ уметничког истраживања је анализа деловања фигуративних представа друштвених група у односу на простор и посматрача.

Полазна претпоставка у овом истраживању јесте да је грађењем фигуративне, скулпторалне композиције засноване на менталним представама о друштвеним односима могуће остварити симболичко дејство самог простора тако да он буде универзално читљив. Упоредо са основном поетичком хипотезом, претпоставља се да ће серија радова употпунити и разјаснити перцепцију социјалних структура.

У првом поглављу, “Друштвене структуре као предмет интердисциплинарног истраживања”, понуђен је преглед научних теорија и приступа који се баве перцепцијом друштвених односа из угла естетике, когнитивне психологије, семиотике и етнографије. Обрађени су концепти менталне представе, релационе схеме, симболичког интеракционизма и релационе естетике. Назначене су импликације ових теорија на савремену уметничку праксу, кроз идеју просторног кодирања и употребу различитих поступака, од квантитативних до квалитативних студија случаја.

У другом одељку испитује се однос физичког и симболичког простора кроз примере из савремене уметничке праксе. Преглед почиње од радова уметника који својим телом дефинишу присуство, да би се затим пажња усмерила на уметничке поступке који опредмећују ментални простор – лични или дељени (интерсубјективни).

Треће и четврто поглавље представљају детаљну анализу практичног дела пројекта и омогућавају увид у поступке израде инсталација *Волумен интеракције* и *Саговорници*, као и радова из серије *Простори разговора*. У наставку поглавља следи дискусија о деловању рада у интеракцији са публиком. Пети одељак чине закључна запажања, са поновним освртом на теоријске оквире истраживања и издвајањем неколико могућих смерова за даљи рад.

Докторски уметнички пројекат *Волумен интеракције* има две основне форме које чине окосницу рада – тродимензионалну, просторну, односно фигуративну констелацију (у њеним различитим облицима) и графичку, дводимензионалну.

Волумен интеракције је и назив зскулпторске инсталације коју чини петнаест појединачних људских фигура у природној величини, моделованих у полиуретанском сунђеру. Фигуре су постављене без постамената као јединствена просторна композиција у форми инсталације. Скулптуре су рађене као представе стварних личности, а читав поступак је изведен помоћу фотоматеријала који је за ту прилику припремљен. У процесу моделовања уметница тежи преношењу реалистичних пропорција, убедљивих и логичних анатомских решења, “тачности” лика и телесног става која обезбеђује и психолошку аутентичност. Одабир позе у којој је фигура од великог је значаја јер омогућава препознатљивост и са мањим бројем детаља. То даље одговара и намери ауторке да фигура делује на посматрача својим присуством, односно да утиче на систем перцепције особа који је усађен у когнитивне механизме. Зато је облик скулптуре грубо резан, са неодређеним обрисима, колико неодређено може бити и сећање – чак и на најближе пријатеље.

Захваљујући обједињујућој боји и материјалности сунђера, фигуре се визуелно повезују у целину, без обзира на то да ли су у јединственом неутралном простору или у простору издељеном зидовима. Трутин то ради са жељом да се код посматрача активирају релациона знања која доводе до груписања елемената у менталном доживљају и омогућавају да се овим елементима манипулише.

Посматрач анализира дистанце и истражује поретке и логику елемената. У наизглед празном простору, између фигура, и у односу на остали простор, лежи комуникативни потенцијал инсталације.

Могућност двоструког или вишеструког посматрања од великог је значаја у овом случају. Осим блиског сусрета са фигуром и њеном површином, посматрачу је омогућено посматрање са дистанце. Ипак посматрач само стиче један недефинисани осећај о групи која је пред њим и свакако не може да добије форму дијаграма тако да је финални облик рада представља само једну скулпторалну интерпретацију мреже односа у складу са личним релационим схемама.

Треба споменути и групу изведених радова под заједничком називом “Простори разговора”. У питању су слојеви са профилима саговорника на основу видео записа изрезаних у алуминијуму или стаклу. Тематски и концептуално, овакве

скулптуре указује на један микро сегмент разговора, из којег се не може ишчитати наратив, али нам нуди могућност да евоцирамо сећање, надоградимо га, па чак и изменимо контекст.

Врло слично томе конципирана је и видео инсталација “Саговорници”, представљена на изложби у Галерији ФЛУ. Ради се о издвајању појединачних тренутака из разговора који је презентован као осмоканална видео инсталација. Распоред монитора прати до извесне мере првобитне распореде делова тела. Финална композиција, калеидоскопски је изломљена, при чему су неки елементи знатно увећани и наглашени у односу на друге, а размештај осветљених екрана добио је форму јата.

У чланку објављеном на интернет порталу *Seecult*, историчарка уметности Биљана Томић наглашава улогу инсталације у обликовању комуникације, истичући да рад „изједначава понашања групе у приватним и јавним контекстима и омогућава симулацију паралелних реалитета“.

Са тим у вези у закључном делу текстуалног рада Дуња Трутин указује да инсталација *Волумен интеракције*, изазива разнородну перцепцију фигура и простора које оне заузимају – од утиска живости и уверљивости карактера, односно става фигура, преко доживљаја „нечујног дијалога“, до свести о статичном постојању као симболу људског присуства. Приликом уласком у простор рада активирају се когнитивни механизми који би били ангажовани у сусрету са сваком фигуративном скулптуром, лутком у излогу или са живим човеком. Посматрач освешћује своје телесне схеме, а можда постаје свестан и ритма у простору, што га наводи да се међу фигурама креће према правилима кореографије комуникације, „плеса“ који помиње Фабрис Мете. Рачунајући на богата искуства у интеракцијама која сваки посетилац носи у себи, инсталација је постављена тако да омогућава посматрачу директан улазак у простор фигура, без илузије сцене или издигнутог постаментa, без директног представљања релација. На тај начин, активира се такозвани „поглед трећег“, иако позиција у којој се налази подсећа на позицију учешћа.

Од фазе моделовања до размештаја у простору, инсталација настаје као вид обликовања менталне представе. Током читавог процеса поставља се питање – шта скулпторски поступак открива о природи представа? Уметничко истраживање тешко може имати претензије ка решавању сложене научне полемике као што је дебата о представама. Поступак резања сунђерастог материјала не дозвољава тачност у преношењу когнитивних схема, иако омогућава извесну аутентичност. На крају, сама инсталација постаје део менталне представе – о том раду, о раду аутора уопште, о уметности инсталације у ширем смислу, као и о друштвеном скупу који је приказан, док свака од визуелних интерпретација кроз скулптуралну форму, покретну слику или дигитални дијаграм, на различит начин доприноси семиотизацији простора.

Оцена остварених резултата

Кандидаткиња Дуња Трутин је у потпуности остварила све циљеве и очекиване резултате истраживања докторског уметничког пројекта. Резултат ових истраживања су уметничке инсталације „Волимен интеракције” и “Саговорници” као и скулптура “Простори разговора”. Текст докторског уметничког пројекта је неодвојиви део рада због специфичног односа теоријског и практичног рада који су везани динамичним узрочно последичним везама и проистичу један из другог. Овај уметнички пројекат представља храбри покушај уметнице да изradi уметничко дело на принципима теоријских истраживања о друштвеним односима. У том истраживању Дуња Трутин даје веома јасан допринос првенствено повезујући скулптуру и инсталацију као две уметничке форме које се могу дефинисати кроз међуоднос као и кроз позицију посматрача, а затим и кроз аутентично тумачење релационих односа на поље скулпторског уметничког медија. Докторски уметнички пројекат Дуње Трутин направио је значајан помак у ширењу простора скулпторског уметничког дела, а овим радом добијамо опис уметничког поступка који иде од јасног теоријског става ка физичкој материјализацији. Кроз разне технике и методе које је уметница развила у

решавању постављеног ликовног и концептуалног проблема сведочимо веома освешћеним и дефинисаним средствима у савременом уметничком поступку.

Закључак комисије

Докторандкиња Дуња Трутин је у практичном делу докторског уметничког пројекта успешно реализовала планиране уметничке радове, а текстуалним делом рада јасно описала свој уметнички поступак.

На основу укупне оцене докторског уметничког пројекта, Комисија предлаже Наставно-научном већу Факултета ликовних уметности у Београду да прихвати Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта “*Волумен интеракције*, фигуративно обликовање као вид мапирања социјалних односа - инсталација у простору” и упути га са Предлогом одлуке Сенату Универзитета уметности.

У Београду, 01. 04. 2024. године

Мр Мрђан Бајић, члан САНУ, пензионисан као ред. проф. ФЛУ Београд

Др ум. Радош Антонијевић, ред. проф. ФЛУ Београд – ментор

Др ум. Оливера Палић Карајанковић, ред. проф. ФЛУ Београд

Др Јелена Тодоровић, ред. проф. ФЛУ Београд

Марко Лађушић, ред. проф. ФПУ у Београду

**ОЦЕНА ИЗВЕШТАЈА
О ПРОВЕРИ ОРИГИНАЛНОСТИ
ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА**

„Волумен интеракције: фигуративно обликовање као вид мапирања социјалних односа - инсталација у простору”

Дуње Трутин

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду и налаза у извештају из програма iThenticate којим је извршена провера оригиналности текста докторског уметничког пројекта **„Волумен интеракције: фигуративно обликовање као вид мапирања социјалних односа - инсталација у простору”, Дуње Трутин**, констатујем да утврђено подударарење текста износи 4%. Овај степен подударности последица је *цитата, личних имена, библиографских података о коришћеној литератури, тзв. опитих места и података, као и претходно публикованих текстова кандидаткиње*, што је у складу са чланом 9. Правилника.

На основу свега изнетог, а у складу са чланом 8. став 2. Правилника о поступку провере оригиналности докторских уметничких пројеката и докторских дисертација које се бране на Универзитету уметности у Београду, изјављујем да извештај указује на оригиналност писаног дела докторског уметничког пројекта, те се прописани поступак припреме за њену одбрану може наставити.

4. 4. 2024. године

**Ментор
Радош Антонијевић**